

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 694/2014-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. novembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť V. D., zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Olosom, M. R. Štefánika 71, Žilina, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 141/2011 a jeho rozsudkom z 25. apríla 2013, ako aj postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 324/2013 a jeho rozsudkom z 25. februára 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. D. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. júna 2014 doručená sťažnosť V. D. (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „žalobkyňa“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 141/2011 a jeho rozsudkom z 25. apríla 2013, ako aj postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 324/2013 a jeho rozsudkom z 25. februára 2014.

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla: *„Krajský súd v Trenčíne rozsudkom sp. zn. 6 Co 324/2013 zo dňa 25.02.2014... potvrdil rozsudok Okresného súdu v Pov. Bystrici sp. zn. 6 C 141/2011 zo dňa 25.04.2013 v merite veci a v časti splatnosti rozsudok okresného súdu zmenil. Odvolacie konanie bolo vedené na základe odvolaní podaných mnou ako žalobkyňou ako i žalovaným... Vyššie citovaný rozsudok Krajského súdu... ako aj prvostupňový rozsudok Okresného súdu... je zjavne neústavný, svojvoľný, arbitrárny, vymykajúci sa ustálenej rozhodovacej praxi súdov a najmä je založený na nesprávnom procesnom postupe a zaťaženom hrubými vadami konania.*

a/ Okresný súd si ani na jednom z vykonaných pojednávaní nesplnil základné povinnosti v zmysle § 118 ods. 2 O. s. p., t. j. vôbec neuviedol, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné, ktoré právne významné skutkové tvrdenia zostali sporné... Uvedená hrubá procesná vada mala napokon v tomto prípade priamy súvis a odraz v svojvoľných skutkových záveroch okresného súdu. Prvostupňový súd mi tak svojím procesným postupom a predmetným opomenutím základných povinností vo vzťahu k účastníkovi konania odňal možnosť konať pred súdom. Krajský súd túto apelačnú námietku vyhodnotil dokonca ako bezpredmetnú, nakoľko i keď okresný súd si svoje povinnosti nesplnil (čo ustálil aj sám krajský súd), podľa jeho úvahy som však mala vedieť, čo okresný súd považuje za sporné a čo nie. Toto konštatovanie krajského súdu je v právnom štáte neprípustné a svojvoľné, bagatelizujúce procesné predpisy na úroveň obyčajového práva...

b/ Konanie okresného súdu bolo zaťažené i ďalšou hrubou procesnou vadou, nakoľko súd vôbec nerozhodol o mnou uplatnenej zmene žaloby v podaní zo dňa 22.05.2012... Napriek mnou vykonanej zmene žaloby okresný súd vôbec uznesením nerozhodol o zmene žaloby a o mnou uplatnených nárokoch v dôsledku zmeny tvrdeného

skutkového základu (buď pripustením alebo nepripustením zmeny žaloby) a krajský súd tento postup i napriek mojím apelačným námietkam akceptoval. Ide o zjavné odmietnutie spravodlivosti a o narušenie princípu právnej istoty. Za daného stavu tak vôbec neviem, čo vôbec bolo konkrétne predmetom konania a či o tých nárokoch, ktoré som uplatnila v podaní z 22.05.2012, súd vlastne rozhodol, alebo nie a či tieto nároky môžem tzv. dožalovať v samostatnom súdnom konaní alebo v danej veci existuje prekážka res iudicata...“

3. Podľa názoru sťažovateľky „... vyššie uvedenými rozsudkami bolo porušené moje základné právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručené podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo na spravodlivý súdny proces zaručené podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Krajský súd a okresný súd svojím rozhodnutím a postupom porušil viaceré ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku ako i esenciálne zásady civilného sporového konania a jeho postup je z ústavného hľadiska neutržateľný.“

4. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie označených práv namietanými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu (bod 1), zrušil tieto rozsudky a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Navrhla tiež priznať jej náhradu trov konania.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

7. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

9. V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.A

K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv postupom okresného súdu

10. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity

právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľka sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jej dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takýmto právom neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľky je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý ma fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

11. O ochrane práv sťažovateľky, ktorých porušenie namietala vo vzťahu k postupu okresného súdu, mal právomoc rozhodovať (a aj rozhodol – pozri bod 2) v odvolacom konaní krajský súd. Vzhľadom na uvedenú zásadu subsidiarity preto nie je v právomoci ústavného súdu preskúmať postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 141/2011 a jeho rozsudok z 25. apríla 2013.

12. Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie označených práv postupom okresného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.B

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu

13. Sťažovateľka ďalej namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

14. Ústavný súd už uviedol, že „*predpokladom uplatnenia práva na spravodlivý proces, ktoré sa zaručuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, je nezávislosť a nestrannosť súdu. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru*“ (napr. II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

15. Podľa judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu a inú právnu ochranu zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa možno domáhať v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (napr. III. ÚS 124/04). Podľa čl. 142 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon. Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným (občianskoprávnym) súdom a nemožno ho účelovo chápať tak, že jeho naplnením je len víťazstvo v občianskoprávnom spore (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

16. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha

ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je kvalifikovaná už spomínaným princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

17. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným rozhodnutím krajského súdu, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov.

18. Sťažovateľka tvrdila [pozri body 2 a), 2 b)], že rozsudok krajského súdu, ako aj prvostupňový rozsudok „je založený na nesprávnom procesnom postupe a zaťaženom hrubými vadami konania“, ktoré jej ako účastníčke konania odňali možnosť konať pred súdom.

Uvedeným tvrdením (nemožnosť konať pred súdom) sťažovateľka argumentovala aj v odvolaní proti rozsudku okresného súdu, keď namietala (ďalej citované z odôvodnenia rozsudku krajského súdu), že „rozsudok súdu prvého stupňa je založený na nesprávnom

právnom posúdení veci, čím uplatnila dôvod odvolania uvedený v ust. § 205 ods. 2 písm. f) O. s. p., že okresný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, čím uplatnila dôvod odvolania uvedený v § 205 ods. 2 písm. d) O. s. p. a že skutkové závery, týkajúce sa výšky škody vyslovené okresným súdom, sú v rozpore s obsahom spisu, ako aj zisteniami súdov z jednotlivých vykonaných dôkazov. Ďalej poukázala na to, že prvostupňový súd jej svojím procesným postupom odňal možnosť konať pred súdom, čím uplatnila dôvod odvolania uvedený v ust. § 205 ods. 2 písm. a) v spojitosti s § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. Uplatnené odvolacie dôvody spočívajúce v nesprávnych skutkových zisteniach a nesprávnom právnom posúdení veci odôvodňovala tým, že znalecký posudok..., z ktorého súd vychádzal, je nepoužiteľný a zaťažený hrubými vadami...“.

19. Podľa § 236 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Podľa § 237 písm. f) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

20. Z obsahu sťažnosti možno vyvodiť, že sťažovateľka namieta porušenie označeného základného práva zaručeného ústavou, ako aj práva zaručeného dohovorom postupom a rozhodnutím krajského súdu (body 1 a 4) spočívajúcim v ňou tvrdených skutočnostiach už uvedených v bodoch 2 a 3, teda najmä z dôvodu odňatia jej možnosti konať pred súdom (a tiež z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu a nesprávneho právneho posúdenia veci).

21. Podľa ustálenej súdnej praxe proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie v prípadoch uvedených v § 237 OSP. Ide o prípady závažných väd konania, keď je dovolanie prípustné, aj keď nie sú splnené podmienky uvedené v § 238, resp. § 239 OSP. Okrem iného ide aj o prípad, ak bola postupom súdu účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP].

22. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

23. Podľa stabilnej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (podobne napr. IV. ÚS 49/05, II. ÚS 73/05, I. ÚS 243/2010).

24. Sťažovateľkou namietané porušenie práv vyúsťuje do jej tvrdenia o odňatí možnosti konať pred súdom (pozri bod 2), čo v okolnostiach danej veci predstavuje dovolací dôvod proti rozhodnutiu krajského (odvolacieho) súdu podľa § 237 písm. f) OSP. Zo sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka nevyčerpala tento opravný prostriedok, ktorý jej Občiansky súdny poriadok poskytuje na ochranu jej základných práv. (Ústavný súd taktiež dopytom na okresnom súde zistil, že sťažovateľka nepodala proti rozhodnutiu krajského súdu dovolanie.)

25. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka mala možnosť podať proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu dovolanie, a to v časti podanej sťažnosti, v ktorej tvrdila také porušenie svojich procesných oprávnení, ktoré naplňajú prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP. Ústava ani zákon o ústavnom súde (§ 53 ods. 1) nepripúšťajú, aby si účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušenie základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých účastníkovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy.

26. Vychádzajúc z týchto právnych záverov a skutkového stavu opísaného sťažovateľkou ústavný súd uzavrel, že v jej veci vo vzťahu k namietaným porušeniam práv nie je sťažnosť prípustná, preto ju odmietol v tejto jej časti už po jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

27. Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť odmietol, ďalšími návrhmi sťažovateľky sa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2014